

**Megoldásvázlatok a 2018/7. szám emelt szintű
matematika gyakorló feladatsorához
I. rész**

1. Adjuk meg azon $P(x; y)$ pontok halmazát, amelyek koordinátáira teljesül:

a) $(x^2 - y^2)(x^2 + y^2 - 4) = 0$;

b) $(x^2 - y^2)^2 + (x^2 + y^2 - 14y + 36)^2 = 0$. (11 pont)

Megoldás. a) A bal oldalon álló kifejezést háromtenyezős szorzatként is írhatjuk: $(x - y)(x + y)(x^2 + y^2 - 4) = 0$.

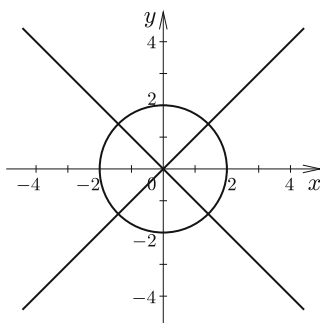
Három eset van.

I. eset: $y = x$. Az ilyen tulajdonságú P pontok a koordinátasík I. és a III. negyedének szögfelezőjét alkotják.

II. eset: $y = -x$. Az ilyen tulajdonságú P pontok a koordinátasík II. és a IV. negyedének szögfelezőjét alkotják.

III. eset: $x^2 + y^2 = 4$. Az ilyen tulajdonságú P pontok az origó középpontú és 2 egység sugarú körvonalat adják.

A feladat megoldását a három ponthalmaz egyesítése adja, amit a *vázlatrajz* szemléltet.

b) Két nemnegatív szám összege csak akkor lehet 0, ha mindkét szám 0. Ezek alapján a következő egyenletrendszert kell megoldanunk:

$$\left. \begin{array}{l} y = x^2, \\ x^2 + y^2 - 14y + 36 = 0. \end{array} \right\}$$

A helyettesítést elvégezve x^2 -re másodfokú egyenletet kapunk:

$$\begin{aligned} x^4 - 13x^2 + 36 &= 0, \\ (x^2)_1 &= 4, \quad (x^2)_2 = 9. \end{aligned}$$

Négy értéket kapunk x -re: $x_1 = -2$, $x_2 = 2$, $x_3 = -3$, $x_4 = 3$. Az egyenletrendszer első egyenletébe visszahelyettesítve kapjuk a második koordinátákat: $y_1 = 4$, $y_2 = 4$, $y_3 = 9$, $y_4 = 9$.

Vagyis a keresett ponthalmazban négy pont van: $P_1(-2; 4)$, $P_2(2; 4)$, $P_3(-3; 9)$, $P_4(3; 9)$.

Megjegyzés. Az egyenletrendszer második egyenlete $x^2 + (y - 7)^2 = 13$ alakra is hozható. Vagyis az $y = x^2$ egyenlettel adott parabola és az $x^2 + y^2 - 14y + 36 = 0$ egyenlettel adott $K(0; 7)$ középpontú, $r = \sqrt{13}$ sugarú kör közös pontjainak koordinátáit határoztuk meg.

2. A SzÁMADÓ és az ADÓSzÁM egy-egy olyan hatjegyű, a SzÁM és az ADÓ pedig egy-egy olyan háromjegyű szám, amelyben az Sz, Á, M, A, D és Ó betűk különböző pozitív számjegyek.

a) Mennyi a SzÁM + ADÓ összeg, ha SzÁMADÓ + ADÓSzÁM = 678 678?

b) Adjuk meg a SzÁMADÓ számot, ha még azt is tudjuk, hogy $Sz > A$, valamint $\overline{SzÁM} \cdot \overline{ADÓ} = 90\,585$.

c) Mennyi az ADÓSzÁM, ha $7 \cdot \overline{ADÓSzÁM} = 6 \cdot \overline{SzÁMADÓ}$? (12 pont)

Megoldás. a) Legyen: $\overline{SzÁM} = x$, $\overline{ADÓ} = y$. Ekkor $\overline{SzÁMADÓ} = 1000x + y$, $\overline{ADÓSzÁM} = 1000y + x$. Ezek alapján:

$$\begin{aligned} 1000x + y + 1000y + x &= 678\,678, \\ 1001(x + y) &= 678\,678, \\ x + y &= 678. \end{aligned}$$

Vagyis: $\overline{SzÁM} + \overline{ADÓ} = 678$.

b) Mivel $\overline{SzÁM} \cdot \overline{ADÓ} = 90\,585$, ezért a következő egyenletrendszert kapjuk:

$$\left. \begin{array}{l} y = 678 - x, \\ xy = 90\,585. \end{array} \right\}$$

A behelyettesítés után másodfokú egyenletet kapunk: $x^2 - 678x + 90\,558 = 0$. Megoldóképlettel: $x_1 = 495$, $x_2 = 183$.

Mivel $Sz > A$, ezért $\overline{Sz\acute{A}M} = x = 495$.

A keresett hatjegyű szám: $\overline{Sz\acute{A}MAD\acute{O}} = 495\,183$.

c) A már bevezetett jelölésünkkel:

$$7(1000y + x) = 6(1000x + y),$$

$$6994y = 5993x,$$

$$2 \cdot 13 \cdot 269 \cdot y = 13 \cdot 461 \cdot x,$$

$$2 \cdot 269 \cdot y = 461 \cdot x.$$

Mivel x és y is háromjegyű szám, ezért csakis $\overline{Sz\acute{A}M} = x = 2 \cdot 269 = 538$, $\overline{AD\acute{O}} = y = 461$ lehet. Vagyis $\overline{AD\acute{O}Sz\acute{A}M} = 461\,538$.

3. A Szép Utazások iroda tájékoztatójában a repülőgépen szállítható csomagokról ez olvasható:

„Az iroda által bérelt járatokon 15 kg/fő feladott poggyász és 1 db 8 kg/fő kézipoggyász szállítása díjtalan, a többletsúlyért fizetni kell. Mindegyik poggyásznak téglatest alakúnak kell lennie. A feladott poggyász egyik élhossza sem lehet több, mint 150 cm, és a három különböző irányú él hosszának összege nem haladhatja meg a 220 cm-t. A kézipoggyász maximális hossza 56 cm, maximális szélessége 45 cm, maximális mélysége 25 cm lehet, azonban a három méret összesen nem haladhatja meg a 115 cm-t.”

a) Bea kézipoggyásznak való kisbőröndöt vásárol az utazáshoz. A boltban a megfelelő bőröndök egyik élhossza 25 cm. Szeretné, ha az élhosszak összege a megengedett maximális, ugyanakkor a bőrönd felszíne 8500 cm² lenne. Milyen méretű bőrönd felelne meg ezeknek a feltételeknek?

b) László az utazáshoz bőröndöt szeretne vásárolni, amibe a feladható poggyászként engedélyezett 15 kg-ot bepakolhatja. A neki tetsző bőröndök egyik élének hossza 40 cm volt. Milyen méretű bőröndöt válasszon ezek közül, ha szeretné, hogy a térfogata maximális legyen? Mekkora lesz ekkor a bőrönd térfogata? (14 pont)

Megoldás. a) Mivel a három különböző irányú él hosszának összege 115 cm, és az egyik él 25 cm, ezért a másik két él hossza legyen x cm és $90 - x$ cm. Ezek alapján a felszín:

$$2 \cdot [25x + 25(90 - x) + x(90 - x)] = 8500,$$

$$25x + 2250 - 25x + 90x - x^2 = 4250,$$

$$x^2 - 90x + 2000 = 0.$$

Megoldóképlettel: $x_1 = 50$, $x_2 = 40$. Ekkor a $90 - x$ élhosszra a 40, illetve az 50 adódik.

Vagyis a kisbőrönd három adata: 25 cm, 50 cm, 40 cm, ami a kiírás további feltételeinek is megfelel.

b) Mivel maximális térfogatot szeretnénk elérni, ezért az élek összegére vonatkozó maximumot használjuk. Az élek hossza: 40 cm, x cm és $180 - x$ cm. Ekkor a térfogatot x függvényében meg tudjuk adni: $V(x) = 40 \cdot x \cdot (180 - x)$.

Mivel ennek a másodfokú függvénynek a főegyütthatója negatív, ezért van maximuma. Azt is tudjuk, hogy a zérushelyei a 0 és a 180, ezért a maximum helye: $x = 90$. Vagyis a maximális térfogatú bőrönd adatai: 40 cm, 90 cm, 90 cm. Ezek az adatok a tájékoztatóban szereplő összes kérdésnek megfelelnek.

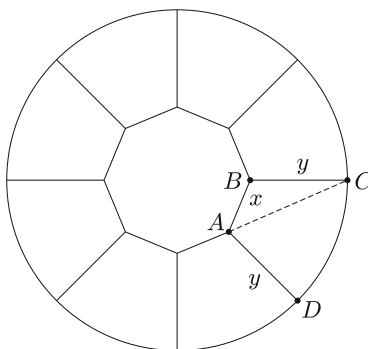
A megadott feltételek mellett a maximális térfogat:

$$V(90) = 40 \cdot 90 \cdot (180 - 90) = 324\,000 \text{ (cm}^3\text{)}.$$

4. A Fővárosi Nagycirkusz 13 méter átmérőjű porondjának vázlatát mutatja az ábra. A vízi cirkuszi előadásban a porond kilenc, azonos területű része függőlegesen, le-föl mozgatható.

a) Mekkora a porond közepén látható szabályos nyolcszög területe?

b) A nyolc egybevágó (trapézszerű) síkidomot a könnyebb mozgatás miatt körben egy nagyon speciális anyaggal borították. Ehhez előzetesen meg kellett határozni ezeknek a síkidomoknak a kerületét. Mekkora a kerülete az ABCD trapézszerű síkidomnak?

c) A nyolc egybevágó síkidom függőleges mozgatásához megépített szerkezet miatt minden ilyen síkidom alatt szükség volt egy átlós merevítőre. Adjunk képletet az AC merevítő hosszára az ábra x és y hosszúságú szakaszának ismeretében. (A képletben előforduló szögfüggvényértékek négy tizedes jegy pontossággal szerepeljenek.) (14 pont)

Megoldás. a) A kör alakú porond sugara $R = 6,5$ m, ezért a területe: $T = 6,5^2 \cdot \pi = 42,25 \cdot \pi$ (m²).

Mind a kilenc síkidom – a nyolc egybevágó (trapézszerű) és a közepén látható szabályos nyolcszög – területe egyenlő. Vagyis a keresett síkidom területe:

$$t = \frac{T}{9} = \frac{42,25 \cdot \pi}{9} \approx 14,748 \text{ (m}^2\text{)}.$$

b) Az $ABCD$ trapézszerű síkidom kerületének CD íve a $R = 6,5$ m sugarú körvonal nyolcadrészeivel megegyező hosszúságú: $\frac{2 \cdot 6,5 \cdot \pi}{8} \approx 5,105$ (m).

Az $AD = BC = y$ szakasz hosszát megkapjuk, ha a porond sugarából elvesszük a $14,748$ m² területű szabályos nyolcszög köré írt körének r sugarát.

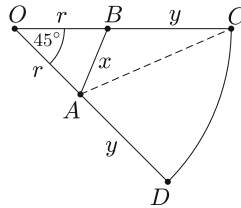
A nyolcszög területét nyolc egybevágó egyenlőszárú háromszög területének összegeként is megkapjuk. Ezeknek a háromszögeknek r hosszúságú a száruk, és 45° a szárszögük. Vagyis a nyolcszög területe:

$$t = 8 \cdot \frac{r^2 \cdot \sin 45^\circ}{2} = 14,748, \quad \text{amiből} \quad r \approx 2,283 \text{ m}.$$

Ezek alapján: $y = R - r = 6,5 - 2,283 = 4,217$ (m).

Az AB szakasz hossza a $14,748$ m² területű szabályos nyolcszög oldalának hosszával egyenlő. Ezt az OAB egyenlőszárú háromszögből kaphatjuk például koszinusz-tétellel:

$$\begin{aligned} x &= \sqrt{r^2 + r^2 - 2r^2 \cdot \cos 45^\circ} = \\ &= \sqrt{2 \cdot 2,283^2 - 2 \cdot 2,283^2 \cdot \cos 45^\circ} \approx 1,747. \end{aligned}$$

A kapott eredmények alapján a keresett kerület:

$$K = 5,105 + 2 \cdot 4,217 + 1,747 = 15,286 \text{ (m)}.$$

c) A szabályos nyolcszög egy belső szöge: $\alpha = \frac{(8-2) \cdot 180^\circ}{8} = 135^\circ$. A trapézszerű síkidom B -nél lévő β szögére teljesül, hogy $\alpha + 2\beta = 360^\circ$, azaz $\beta = 112,5^\circ$. Az ABC háromszögre alkalmazzuk a koszinusztételt: $AC^2 = x^2 + y^2 - 2xy \cdot \cos 112,5^\circ$. Tehát a merevítő hosszát a következő képlettel számolhatjuk:

$$AC = \sqrt{x^2 + y^2 - 2xy \cdot \cos 112,5^\circ} \approx \sqrt{x^2 + y^2 + 0,7654 \cdot xy}.$$

II. rész

5. Rebeka új szemüveget vásárol, de nem szeretné, hogy a lencsékért 25 000 Ft-nál többet fizessen. A szaküzletben kiderül, hogy ha hagyományos lencsét vásárolna, akkor 4280 Ft-ot fizetne a két lencséért. Rebeka tudja, hogy a minőséget a különböző típusú bevonatok javíthatják, ezért tükröződésmentes és karcolás mentes bevonatot kér a lencsékre. A bevonatok mindegyikének 99 Ft/cm² az ára. (A lencsék felületét síknak vehetjük.) Azt is eldöntötte, hogy a hagyományosnál vékonyabb lencsét szeretne választani. A készlet szerint ez lehet 10, 20, 30, 40, illetve 50%-kal vékonyabb. Ezeknek a lencséknek az ára a hagyományoshoz képest rendre 40, 80, 160, 320, 640%-kal drágább.

Egy lencse határvonalát az $f(x) = 2 - \frac{2}{25}x^2$ és a $g(x) = \frac{x^2}{5} - 5$ hozzárendeléssel megadott függvények grafikonja által meghatározott síkidom határvonalára adja. A koordináta-rendszer egysége 5 mm-rel egyenlő. Mekkora területű részt foglal el egy lencse az asztalon? A hagyományos lencséhez képest hány százalékkal választhat vékonyabb lencsét Rebeka? (16 pont)

Megoldás. Meghatározzuk, hogy a megadott függvények hol metszik egymást:

$$2 - \frac{2}{25}x^2 = \frac{x^2}{5} - 5,$$

$x_1 = -5$, $x_5 = 5$. A kérdéses terület nagyságát határozott integrállal számoljuk ki, az intervallum a $[-5; 5]$. A két „görbealatti terület” különbsége adja a síkidom területét:

$$T = \int_{-5}^5 \left(2 - \frac{2}{25}x^2 - \frac{x^2}{5} + 5 \right) dx = 2 \cdot \int_0^5 \left(7 - \frac{7}{25}x^2 \right) dx = 14 \cdot \int_0^5 \left(1 - \frac{1}{25}x^2 \right) dx.$$

Alkalmazzuk a Newton–Leibniz tételt:

$$T = 14 \cdot \left[x - \frac{1}{25} \cdot \frac{x^3}{3} \right]_0^5 = 14 \cdot \left(5 - \frac{1}{25} \cdot \frac{125}{3} \right) = \frac{140}{3} \text{ (területegység).}$$

Mivel a koordinátarendszer egysége 5 mm-rel egyenlő, ezért egy lencse $\frac{35}{3} \text{ cm}^2$ -es részt foglal el az asztalon.

Két lencsére kétféle réteget vásárol Rebeka, amelyeknek 99 Ft/cm² az ára. Vagyis ezekért összesen $2 \cdot 2 \cdot 99 \cdot \frac{35}{3} = 4620$ Ft-ot fog fizetni. A maradék 20 380 Ft-ból kell döntenie, hogy milyen vékony lencsét vásárolhat.

A készlet legvékonyabb tagjától visszafelé számoljunk. Az 50%-os lencsék ára $4280 \cdot 7,4 = 31\,672$ Ft lenne. Ilyet nem vehet. A 40%-os lencsék ára $4280 \cdot 4,2 = 17\,976$ Ft lenne. Ezt már választhatja Rebeka.

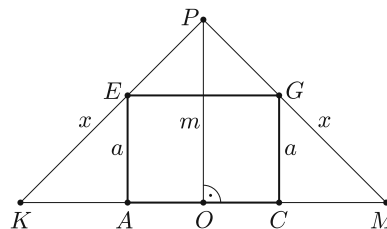
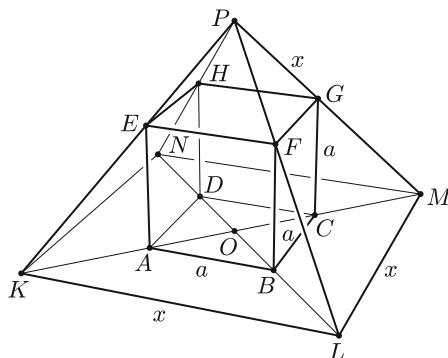
6. A Rubik-kocka feltalálásának évfordulójára díszdobozos kiadást terveznek. Az egyik változat szerint legyen a doboz egy olyan négyoldalú szabályos gúla, amelynek alapéle ugyanolyan hosszú, mint az oldaléle. Az elképzelés szerint a kocka egyik lapja illeszkedik a gúla alaplappjára, az ezzel párhuzamos lap csúcsai pedig a gúla oldaléleire.

a) Mekkora legyen a doboz éleinek hossza, ha a Rubik-kocka élhosszúsága: $a = 5,7$ cm?

b) A sok-sok terv közül azonnal elvetették azokat, amelyeknél a játék a doboz 35%-át sem tölti ki. A fenti terv megfelelő-e ezen feltétel ismeretében? (16 pont)

Megoldás. a) Használjuk a vázlatrajzok jelöléseit. Vettük a gúla P csúcsára és az alaplapp két szemközti csúcsára, a K -ra és az M -re illeszkedő síkmetszetét. Ez egy egyenlőszárú háromszög, amelynek szára x cm, az alapja egy x oldalhosszúságú négyzet átlójának hosszával egyenlő, azaz $x\sqrt{2}$ cm hosszú. Ennek a háromszögnek az alaphoz tartozó magassága a KOP derékszögű háromszögből Pitagorasz-tétellel:

$$OP = m = \sqrt{x^2 - \left(\frac{\sqrt{2}}{2}x \right)^2} = \frac{\sqrt{2}}{2}x.$$

Mivel $OP = KO = MO (= \frac{\sqrt{2}}{2}x)$, ezért KOP (és MOP is) egyenlőszárú derékszögű háromszög. $KA = KO - AO = \frac{\sqrt{2}}{2}(x - a)$, mivel AO egy a oldalú négyzet átlójának fele.

A KOP derékszögű háromszög hasonló a KAE derékszögű háromszöghöz, ugyanis a PKO szög közös hegyesszög. Ezek alapján KAE is egyenlőszárú derékszögű háromszög. Vagyis $KA = AE$, azaz $\frac{\sqrt{2}}{2}(x - a) = a$.

Fejezzük ki az x -et, és helyettesítsük be az a adott értékét: $x = a(1 + \sqrt{2}) \approx 13,8$ (cm).

A doboz éleinek hossza tizedcentiméter pontossággal: 13,8 cm.

b) A gúla alaplajának élhossza már ismert: $x = a(1 + \sqrt{2}) \approx 13,8$ (cm). Ezek alapján a gúla magassága: $m = \frac{\sqrt{2}}{2} \cdot 13,8 \approx 9,8$ (cm). A díszdoboz térfogata:

$$V_1 = \frac{x^2 \cdot m}{3} = \frac{13,8^2 \cdot 9,8}{3} \approx 622,1 \text{ (cm}^3\text{)}.$$

A kocka térfogata: $V_2 = a^3 = 5,7^3 \approx 185,2$ (cm³).

Százalékban kifejezve: $\frac{V_2}{V_1} \cdot 100$, azaz kerekítve 29,8%-át foglalja el a Rubik kocka a doboz térfogatának. Vagyis ez a terv nem felel meg az elvárásoknak.

7. a) A tízes számrendszerben felírt egyjegyű a , kétjegyű $\overline{ab}$ és háromjegyű $\overline{abb}$ szám ebben a sorrendben egy számtani sorozat első, második és tizenkettedik tagja. (Azonos betűk azonos, különböző betűk különböző számjegyeket jelölnek.) Hány darab megfelelő kétjegyű szám van? Mennyi a legnagyobb megfelelő kétjegyű szám esetén a számtani sorozat első 20 tagjának összege?

b) A pozitív számokból álló (a_n) mértani sorozat kilenc egymást követő tagjából képezzünk három számot úgy, hogy összeadjuk az első hármat, aztán a következő hármat, és végül az utolsó hármat. Mutassuk meg, hogy az így kapott három szám tízes alapú logaritmusai egy számtani sorozat három egymást követő tagja lesz. (16 pont)

Megoldás. a) Legyen a számtani sorozat első tagja a , differenciája d . Vagyis:

$$a_1 = a,$$

$$a_2 = \overline{ab} = 10a + b = a + d,$$

$$a_{12} = \overline{abb} = 100a + 11b = a + 11d.$$

Az a_2 alapján $11d = 11(9a + b) = 99a + 11b$, a_{12} alapján $11d = 99a + 11b$. Tehát tetszőleges a és b esetén megfelelő az a , $\overline{ab}$, $\overline{abb}$ számhármast.

Az a tetszőleges pozitív számjegy (9 lehetőség), a b pedig tetszőleges számjegy lehet, de nem egyenlő a -val (9 lehetőség). Így $\overline{ab}$ 81-féle szám lehet. Ezek közül a legnagyobb a 98. Ebben az esetben a sorozat első eleme 9, a differenciája 89.

$$S_{20} = \frac{20}{2} (2 \cdot 9 + 19 \cdot 89) = 17\,090.$$

b) Legyen a mértani sorozat kilenc egymást követő tagja: $a; aq, aq^2, aq^3, aq^4, aq^5, aq^6, aq^7, aq^8$, ahol $a > 0, q > 0$. Megadjuk a feladat szövege szerinti három számot a -val és q -val:

$$\lg(a + aq + aq^2);$$

$$\lg(aq^3 + aq^4 + aq^5) = \lg(a + aq + aq^2) + 3 \lg q;$$

$$\lg(aq^6 + aq^7 + aq^8) = \lg(a + aq + aq^2) + 6 \lg q.$$

Ez egy $3 \lg q$ differenciájú számtani sorozat három egymást követő tagja.

8. Az $ABCDEFGH$ téglatestben úgy jelöltük a csúcsokat, hogy az $ABCD$ alaplagra az AE, BF, CG és DH élek merőlegesek. Tudjuk, hogy a HAD szög 30° -os, a FAB szög pedig 60° -os.

a) Mekkora az AFH háromszög területe, ha a téglatest térfogata 3375 cm^3 ?

b) Mekkora szögben hajlik a téglatest AG testátlója az $ABCD$ laphoz?

c) Dávid a téglatest ábráját a 8 csúccsal, a 12 élével és az AH , valamint AF éllel egy gráfnak tekinti. Barbara pedig a hiányzó élek berajzolásával készített egy teljes gráfot. Azt állítja, hogy rajzolás közben minden csúcsot érintett, viszont egy élt csak egyszer rajzolt meg, és közben a ceruzáját nem kellett felemelnie a papírról. Miért tartjuk ezt hihetőnek? Melyik csúcsból kezdhette a rajzolást, és melyik csúcsba érkezhett? (16 pont)

Megoldás. a) Legyen $AB = a$. Mivel az FAB derékszögű háromszögben A -nál 60° -os szög van, ezért $AF = 2a$, és Pitagorasz-tétellel $BF = a\sqrt{3}$. A téglalapban $BF = DH$, azaz $DH = a\sqrt{3}$. Mivel a HAD derékszögű háromszögben A -nál 30° -os szög van, ezért $AH = 2a\sqrt{3}$, és Pitagorasz-tétellel $AD = 3a$. Most már a -val kifejeztük a téglatest mindháromféle oldalának hosszát. Ezek segítségével a téglatest $EFGH$ lapjának FH lapátlóhossza is megadható:

$$FH = \sqrt{a^2 + (3a)^2} = \sqrt{10}a.$$

Koszinusz-tétellel meghatározható az AFH háromszög A -nál lévő φ szöge:

$$FH^2 = AF^2 + AH^2 - 2 \cdot AF \cdot AH \cdot \cos \varphi,$$

$$(\sqrt{10}a)^2 = (2a)^2 + (2a\sqrt{3})^2 - 2 \cdot 2a \cdot 2a\sqrt{3} \cdot \cos \varphi,$$

$$10 = 4 + 12 - 2 \cdot 2 \cdot 2\sqrt{3} \cdot \cos \varphi,$$

$$\cos \varphi = \frac{3}{4\sqrt{3}},$$

$$\varphi \approx 64,34^\circ.$$

Felírhatjuk a téglatest térfogatát: $V = a \cdot \sqrt{3}a \cdot 3a = 3\sqrt{3} \cdot a^3 = 3375$, ahonnan $a \approx 8,66$ cm. Használhatjuk az AFH háromszögre a szinuszos területképletet:

$$T_{AFH\Delta} = \frac{AF \cdot AH \cdot \sin 64,34^\circ}{2} = \frac{2a \cdot 2a\sqrt{3} \cdot \sin 64,34^\circ}{2} \approx 234,2 \text{ (cm}^2\text{)}.$$

b) A kérdéses λ szög a CAG derékszögű háromszög A -nál lévő szögével egyenlő: $\operatorname{tg} \lambda = \frac{\sqrt{3}a}{\sqrt{10}a} = \sqrt{0,3}$, $\lambda \approx 28,7^\circ$.

c) A megadott A, B, C, D, E, F, G és H csúcspontokkal adott gráfban a fokszámok rendre a következők: 5, 3, 3, 3, 3, 4, 3, 4. Mivel a 8 csúcsú teljes gráf minden pontjának 7 a fokszáma, ezért a Barbara által rajzolt A, B, C, D, E, F, G és H csúcspontokkal adott gráfban a fokszámok rendre a következők: 2, 4, 4, 4, 4, 3, 4, 3. Mivel pontosan két páratlan fokszámú csúcs van, ezért hihetőnek tartjuk Barbara kijelentését. Az F és a H csúcsok fokszáma páratlan, ezért az egyik a kiindulópont, a másik a végpont lehet.

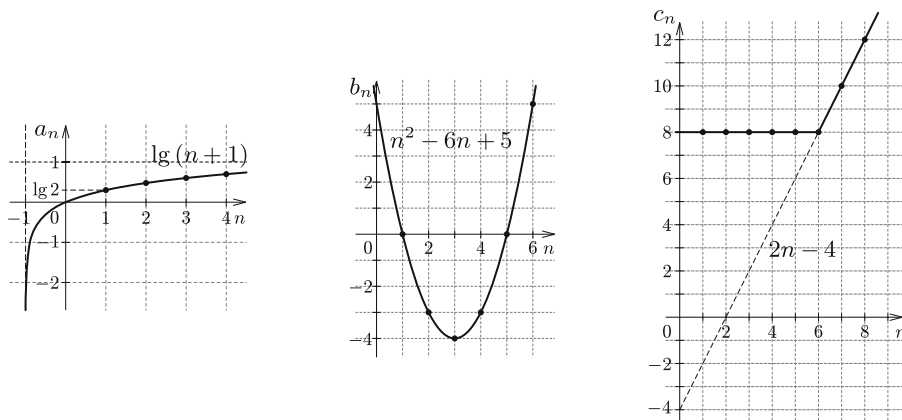
Ilyen módon egy lehetséges útvonal megadható, például: $H-B-G-D-B-E-C-A-G-E-D-F-C-H-F$.

9. Legyen n pozitív egész szám. Adottak az alábbi sorozatok:

$$\begin{aligned} \{a_n\} &= \{\lg(n+1)\}; \\ \{b_n\} &= \left\{ \frac{n^3 - 5n^2 - n + 5}{n+1} \right\}; \\ \{c_n\} &= \{|n+2| + |n-6|\}. \end{aligned}$$

Válaszoljunk (indoklással) mindhárom esetben, hogy a sorozat alulról, felülről korlátos vagy nem, illetve monoton vagy nem. Ha van, adjunk meg egy alsó, illetve felső korlátot. (16 pont)

Megoldás. Az $\lg$ függvény szigorú monoton növekedése miatt az $\{a_n\}$ sorozat is szigorú monoton növekedő. Ebből az is következik, hogy a sorozat első tagja, azaz az $\lg 2$ alsó korlát (jelen esetben a legnagyobb). Az $\lg$ függvény tulajdonságainak ismeretében tudjuk, hogy felső korlát nincs.

A $\{b_n\}$ sorozat általános tagjának formuláját egyszerűsíthetjük:

$$\begin{aligned} b_n &= \frac{n^3 - 5n^2 - n + 5}{n+1} = \frac{n^2(n-5) - (n-5)}{n+1} = \frac{(n-5)(n-1)(n+1)}{n+1} = \\ &= (n-5)(n-1) = n^2 - 6n + 5. \end{aligned}$$

A másodfokú kifejezés főegyütthatója 1, zérushelyei az 1 és az 5, minimum helye a 3. A sorozat szempontjából ez azt jelenti, hogy először csökkenő, aztán növekedő. Vagyis nem monoton a sorozat.

A másodfokú függvény tulajdonsága alapján mondható, hogy a sorozat egyik alsó korlátja (jelen esetben a legnagyobb alsó korlátja) a b_3 , azaz -4 . A másodfokú függvény tulajdonságaiból az is következik, hogy ennek a sorozatnak nincs felső korlátja.

Ha $n = 1, 2, 3, 4, 5$, akkor a $\{c_n\}$ hozzárendelési szabálya: $c_n = |n+2| + |n-6| = n+2 - (n-6) = 8$.

Ha $n > 5$, akkor a $\{c_n\}$ hozzárendelési szabálya: $c_n = |n+2| + |n-6| = n+2 + n-6 = 2n-4$. Mivel a lineáris függvény meredeksége most pozitív, ezért ezekre az n -ekre a sorozat szigorúan monoton növekedő.

Összességében monoton növekedő, hiszen a sorozat első öt tagja 8, a továbbiak pedig ennél nem kisebbek.

Az elmondottakból az is következik, hogy a sorozat alulról korlátos. Egy lehetséges alsó korlát 8 (ami a legnagyobb alsó korlát). A lineáris függvény ismeretében azt is tudjuk, hogy felső korlát nincs.